

UNIVERSITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

IPS

(katedra politologie)

Autor bakalářské práce: Klára Dvořáková
Název bakalářské práce: *Svoboda u Emmanula Lévinase*
Vedoucí práce: Aleš Havlíček

Autorka předložené bakalářské práce si zvolila náročné téma svobody, a to u myslitele, který je obecně považován za obtížně interpretovatelného. Na rozdíl od jiných myslitelů, jako je např. I. Berlin nebo E. Tugendhat, Lévinas v jistém ohledu nerozlišuje mezi politickou a metafyzickou svobodou, čímž svobodu uchopuje v její jednotě. A právě na analýzu vztahu politické a metafyzické svobody se autorka zaměřila. Po Úvodu a bibliografických údajích o Lévinasovi analyzuje v 2. kapitole svobodu při setkání člověka s věcí, se smrtí a s druhým člověkem, a to na Lévinasově ústředním termínu „tváří v tvář“. Ve třetí kapitole pak na situaci, kdy se setkává více tváří než jen dvě, ukazuje, že právě tehdy lze hovořit o politické svobodě a o Třetím jako synonymu politična. V tomto bodě spatřuje K. Dvořáková významný Lévinasův příspěvek k základům politického myšlení.

Práce je podrobnou analýzou a ukazuje, jak se autorka zdárně vypořádala s obtížným primárním textem a také s texty sekundárními. Nepředstavuje nějaký nový pohled na úlohu svobody u Lévinase, ale spíše upozorňuje na nepostradatelný význam Lévinasova pojetí svobody pro současné analytické koncepte svobody. Výklad Lévinasova pojetí svobody kulminuje analýzou úlohy Třetího a také myšlenkou politiky „bez identity“. V této souvislosti autorka uvádí, že „se člověk má oprostít od hledání své identity, která by upozadila odpovědnost“ (str. 32), což nás vede k otázce, jak máme rozumět identitě v Lévinasově myšlení, zda jako něčemu „danému“, co nás identifikuje, nebo jako procesu, kterým musíme stále znovu a znovu potvrzovat, že jsme to my. Vždyť tím, že na sebe beru odpovědnost, o identitu nepřicházím, nýbrž ji utvářím. A ještě jedna věc mi připadá ne zcela jasná. Je uvedena až v samém závěru práce, když autorka píše: „Tím, že svou svobodu nabídnu druhému člověku, a nikoli neurčitému celku, a on tak učiní rovněž, je bezpečí ... konkrétní. Teprve při takovém setkání vzniká svoboda, která není ani čistě politická ani čistě metafyzická, taková svoboda je ospravedlnitelná, a tedy i udržitelná v politice“ (str. 36). Abychom tomuto závěru mohli porozumět, museli bychom vědět, jak autorka pojímá metafyzickou svobodu. A potom ještě jedna poznámka k citátu. Jak mám rozumět tomu, že je to svoboda „ospravedlnitelná“, když takové kritérium se nikde v předložené analýze neobjevilo.

Text je napsaný – i přes některé trochu kostrbatě formulované věty - jasně a srozumitelně, téma je zpracované přehledně a s dobrou znalostí primární i sekundární literatury. Pouze chybí seznámení s německou sekundární literaturou, ale odkazy na dostatečné množství anglicky psané relevantní literatury to kompenzují. Po formální stránce jsme v práci nenašli závažnější nedostatky, jen několik překlepů či chyb, především čárek.

Předložená práce tedy splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě.

Aleš Havlíček

Horní Střítež, sobota, 25. srpna 2007